

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 30.09.1968, sp. zn. 6 Cz 47/68, ECLI:CZ:NS:1968:6.CZ.47.1968.1

Číslo: 29/1969

Právní věta: Nejde-li o výpověď pro porušení pracovní kázně nebo z důvodu, pro který je možné vyloučení z družstva, může výrobní družstvo vypovědět členský poměr pouze tehdy, jestliže nemá pro člena žádné volné místo (a to ani místo, které vyžaduje předcházející průpravu), popř. jestliže člen není ochoten přejít na jinou pro něho vhodnou práci na dosavadním nebo i jiném pracovišti. Soud, který rozhoduje o odměně za zlepšovací návrh, je oprávněn k tomu, aby si vyřešil jako předběžnou jak otázku existence zlepšovacího návrhu, tak otázku skutečného zavedení zlepšovacího návrhu, byť jinak zavedení zlepšovacího návrhu spadá do rozhodování hospodářských, případně družstevních orgánů.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 30.09.1968

Spisová značka: 6 Cz 47/68

Číslo rozhodnutí: 29

Číslo sešitu: 3-4

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Družstvo výrobní, Zlepšovací návrhy

Předpisy: 47/1968 Sb. § 16
§ 25

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 29

(Částečně nepoužitelné viz judikát 44/1980 SbRc.)

Nejde-li o výpověď pro porušení pracovní kázně nebo z důvodu, pro který je možné vyloučení z družstva, může výrobní družstvo vypovědět členský poměr pouze tehdy, jestliže nemá pro člena žádné volné místo (a to ani místo, které vyžaduje předcházející průpravu), popř. jestliže člen není ochoten přejít na jinou pro něho vhodnou práci na dosavadním nebo i jiném pracovišti.

Soud, který rozhoduje o odměně za zlepšovací návrh, je oprávněn k tomu, aby si vyřešil jako předběžnou jak otázku existence zlepšovacího návrhu, tak otázku skutečného zavedení zlepšovacího návrhu, byť jinak zavedení zlepšovacího návrhu spadá do rozhodování hospodářských, případně družstevních orgánů.

(Rozhodnutí Nejvyššího soudu z 30. 9. 1968, [6 Cz 47/68.](#))

Po bezvýsledném rozhodčím řízení postoupil rozhodčí orgán okresnímu soudu v Liberci spisový materiál, týkající se sporu žalobce proti žalovanému (VKUS, lidové výrobní družstvo v L.) ohledně zrušení členského poměru výpovědí, uznání zlepšovacího návrhu žalobce a přiznání odměny za něj a kárného opatření uloženého žalobci.

Okresní soud v Liberci rozsudkem ze 17. 8. 1967 zamítl žalobu se žádostí, že trvá členský poměr žalobce u žalovaného, zastavil řízení ohledně uznání zlepšovacího návrhu žalobce a zrušil kárné opatření předsedy žalovaného uložené žalobci rozhodnutím ze dne 21. 3. 1967. Pokud jde o skončení členského poměru ke dni 31. 3. 1967 na základě výpovědi doručené žalobci dne 30. 1. 1967, dospěl soud prvního stupně k závěru, že se postup žalovaného opíral o ustanovení čl. 15 usnesení představenstva ÚSVD ze dne 21. 12. 1965 o úpravě pracovněprávních vztahů členů družstev a že odpovídal ustanovením čl. 28 písm. c) a čl. 29 Vzorových stanov výrobního družstva (tedy jak pokud jde o splnění výpovědního důvodu, tak i pokud jde o povinnost družstva poskytovat členu dále práci). Řízení ohledně uznání zlepšovacího návrhu žalobce zastavil soud prvního stupně v podstatě z toho důvodu, že družstevní orgány nerozhodly zatím s konečnou platností o tom, zda jde či nejde o zlepšovací návrh, takže není splněna procesní podmínka pro řízení a rozhodnutí soudu o výši odměny za zlepšovací návrh. Uložení kárného opatření žalobci neshledal soud prvního stupně opodstatněným po skutkové stránce i z hlediska dodržení lhůtu, ve které musí být uloženo kárné opatření.

Žalobce se odvolal pouze proti výroku rozsudku soudu prvního stupně, jímž byla zamítnuta žaloba se žádostí, že trvá členský poměr žalobce u žalovaného.

Krajský soud v Ústí nad Labem nevyhověl tomuto odvolání a rozsudkem z 20. 10. 1967 potvrdil odvoláním dotčený výrok rozsudku z důvodů v podstatě shodných se závěry soudu prvního stupně.

Nejvyšší soud rozhodl ke stížnosti pro porušení zákona podané předsedou Nejvyššího soudu, že rozsudky soudů obou stupňů ve výroku, jímž byla zamítnuta žaloba se žádostí, že trvá členský poměr žalobce u žalovaného, a rozsudkem soudu prvního stupně i ve výroku, jímž bylo zastaveno řízení ohledně uznání zlepšovacího návrhu žalobce, byl porušen zákon; v uvedeném rozsahu je zrušil.

Z odůvodnění:

Soudy obou stupňů vykonaly dokazování v potřebné míře a vytvořily tak dostatečně spolehlivý podklad pro správné rozhodnutí o tom, že u žalovaného došlo k organizačním změnám - zrušení funkce vedoucího výroby, kterou vykonával žalobce. Tato změna by mohla zakládat výpovědní důvod podle čl. 28 písm. c) Vzorových stanov výrobního družstva jen za předpokladu, že způsobila žalobcova nadbytečnost. O nadbytečnosti člena družstva se může ovšem jednat jen tehdy, jestliže družstvo nemá vůbec možnost člena dále zaměstnávat, kdy pro něho nemá vůbec žádnou práci. Podle čl. 29 odst. 1 Vzorových stanov výrobního družstva může totiž družstvo vypovědět členský poměr, pokud nejde o výpověď pro porušení pracovní kázně nebo z důvodu, pro který lze přistoupit k vyloučení z družstva, pouze tehdy, jestliže nemá možnost členu dále poskytovat práci ani po předchozí průpravě, a to popř. ani na jiném pracovišti, nebo není-li člen ochoten přejít na jinou pro něho vhodnou práci na dosavadním, popř. jiném pracovišti. Družstvo musí proto členu nabídnout jakékoli volné místo, které je v družstvu k dispozici v době výpovědi, a to i tehdy, jestliže toto místo vyžaduje předcházející průpravu. Rozhodnutí o tom, zda této nabídky bude využito, je dáno výlučně členu, který může tuto pracovní příležitost odmítnout, nebude-li chtít v družstvu zůstat, nebo ji přijmout, když bude chtít v družstvu zůstat a vykonávat případně méně kvalifikované práce. A v tomto směru soudy obou stupňů nezaměřily dokazování dostatečně.

Svědkyňe A. R. i M. Š. uvedly, že se uvažovalo o možnosti jiného vhodného pracovního místa pro

žalobce a že se, jak uvedla M. Š., neuvažovalo přirozeně o jakémkoli místě. Také údaj žalobce v protokolu o jednání soudu prvního stupně dne 2. 6. 1967 o tom, že nebylo žádné volné místo, nasvědčuje v kontextu, v němž byl učiněn, spíše tomu, že žalobce mínil rovněž vhodné místo odpovídající jeho kvalifikaci. Časové určení „v době projednávání mého odchodu“ pak je značně neurčité a rozhodně nikoli jednoznačné v tom směru, že tomu tak bylo právě v době dání výpovědi. Pozornosti v této souvislosti zasluhuje i zjištění svědka dr. J. M., který prošetřoval případ skončení členství žalobce, že se družstvo ne zcela důsledně snažilo o umístění žalobce na jiném úseku v družstvu. Předseda družstva Z. K. uvedl k ochotě žalobce vykonávat v družstvu jakoukoli funkci, že v současné době není místa, kam by žalobce zařadil. Oba údaje se tedy časově nevztahují k rozhodné době, tj. k době dání výpovědi.

Úvahy soudu prvního stupně (obsažené v odůvodnění rozsudku) ohledně možnosti žalobce vykonávat práci pletáře nejsou podloženy obsahem spisu a nemají opory ve výsledcích dokazování; také odůvodnění rozsudku krajského soudu není v tomto směru dostatečné (§ 157 odst. 2 o. s. ř.).

Zamítavý výrok rozsudků soudů obou stupňů se tedy neopírá – pokud jde o volné pracovní místo u žalovaného v době dání výpovědi a jeho nabídnutí žalobci – o dostatečně zjištěný skutkový stav, což představuje takovou vadu řízení, jež mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci samé. Došlo tak k porušení zákona v ustanoveních § 1, 6 a 120 o. s. ř. v souvislosti s ustanoveními čl. 15 usnesení představenstva ÚSVD o úpravě pracovněprávních vztahů členů výrobních družstev a čl. 28 písm. c) a 29 odst. 1 Vzorových stanov výrobního družstva.

Ovšem k porušení zákona došlo i výrokem soudu prvního stupně o zastavení řízení ohledně odměny za zlepšovací návrh, který žalobce podal u žalovaného pod č. ZN 12/66. Soud prvního stupně se domníval mylně, že o odměně za zlepšovací návrh může soud rozhodovat teprve tehdy, když příslušný družstevní orgán rozhodne o tom, zda jde či nejde o zlepšovací návrh; tak tomu však není. Nárok na odměnu vzniká zlepšovatelovi podle § 21 odst. 1 vl. nař. č. 45/1967 Sb. po zavedení zlepšovacího návrhu; nedojde-li mezi zlepšovatelem a podnikem k uzavření dohody o využití a odměně pro neshodu v otázce odměny, rozhodne o odměně podle § 25 odst. 1 cit. vl. nař. po bezvýsledném smířčím a rozhodčím řízení soud. Ten je oprávněn vyřešit si jako předběžnou i otázku existence zlepšovacího návrhu a jeho skutečného zavedení organizací, i když toto zavedení spadá jinak do rozhodování hospodářských, tedy v tomto případě družstevních orgánů (§ 16 cit. vl. nař.). Při názoru zastávaném soudem prvního stupně by žalobce nemohl dosáhnout pro zamítavé stanovisko žalovaného o charakteru zlepšovacího návrhu odměny za zlepšovací návrh, i kdyby bylo pravdivé jeho tvrzení, že zlepšovací návrh byl ve skutečnosti družstvem zaveden a přinesl mu značné úspory.

Z toho vyplývá, že soud prvního stupně porušil dále zákon i v ustanovení § 104 odst. 1 o. s. ř. v souvislosti s ustanovením § 25 vl. nař. č. 45/1957 Sb.